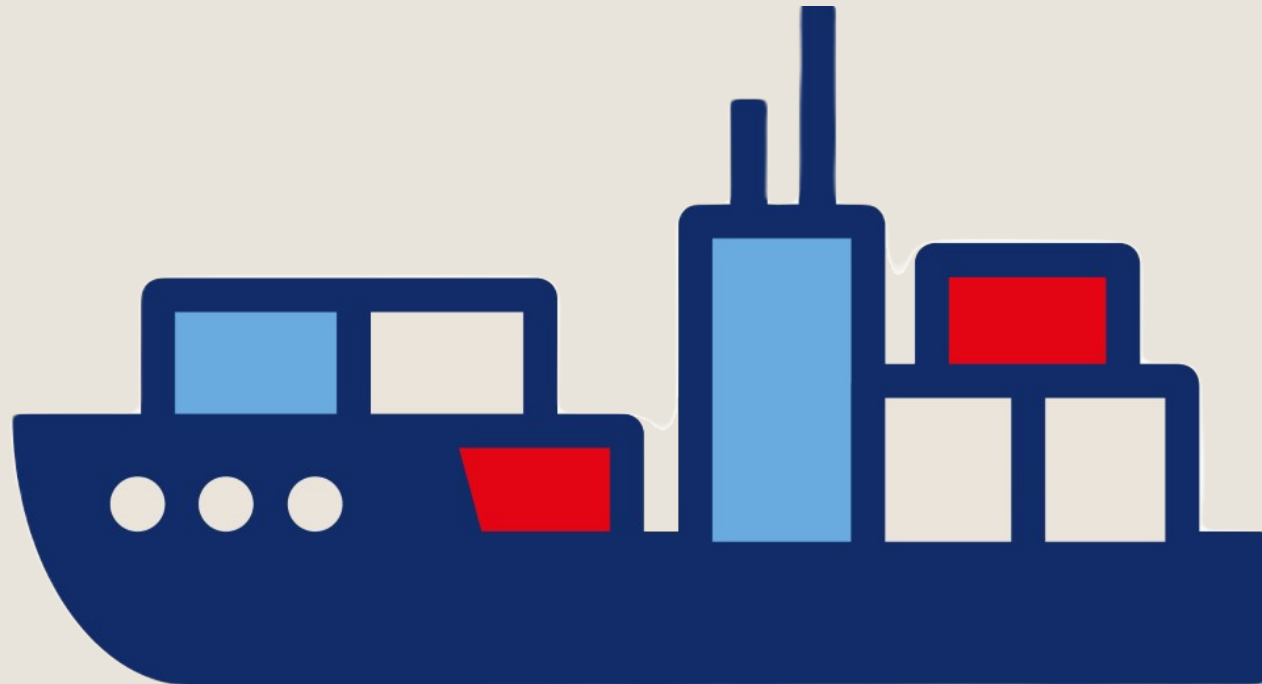

SÆT KURSEN

undervisning i køn og kommunikation i søfarten

ET OVERSET PROBLEM

WIS-Denmark 2021

- **38 % af kvindelige ansatte** i den danske shippingbranche har været udsat for **sexisme på arbejdet** inden for de seneste fem år.
- **28 %** har følt sig udsat for **sexchikane** i samme periode.

MASTERAFFHANDLING 2015

- **37 %** af kvinder til søs har oplevet **seksuel chikane**.

DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR ARBEJDSMILJØ, 2017

- **3,7 %** af danske ansatte **på tværs af brancher** har året inden været udsat for **seksuel chikane**.

STYRELSEN FOR FORSKNING OG UDDANNELSE, 2020

- svært miljø/ubehagelige situationer = barriere for at kvinder vælger og bliver på maritime uddannelser.

QUIZ OM BEGREBER

	Overgrænsen	Gråzone	I orden
'Wauw, den nye skibsassistent er lækker!'			
'Jeg er så spændt i nakken. Vil du give mig massage?'			
'Kvinder hører til ved kødgryderne, ikke på havet!'			
'Hvis de andre er hårde ved dig, skal jeg nok trøste.'			
'Har du set ham den nye? Han er godt nok lækker.'			
'Du har da vist ikke det, der skal til på søen.'			
'Jeg bliver altid glad, når du smiler.'			
'Hvor ser du godt ud i dag.'			

FIRE VIGTIGE BEGREBER

KRÆNKENDE HANDLINGER

- Samlebetegnelse for mobning, sexchikane og andre måder at blive krænket i sit arbejdsliv.
- Medarbejderne imellem > udbredt.
- Fra leder til medarbejdere > ekstra belastende pga. magtforhold.
- Personer som rammes afgør, om det er krænkende og nedværdigende.

Aktive krænkelser: ord eller handlinger, der opfattes nedværdigende og krænkende.

- Fx sårende bemærkninger, latterliggørelse, drillerier, fysiske overgreb, trusler, nedvurdering af køn/etnicitet/religion/seksualitet, usagligt at fratage ansvar og opgaver.

Passive krænkelser: undlader at gøre eller sige noget.

- Fx tilbageholde vigtig information, reagere med tavshed, bagtale eller udelukke nogen.

FIRE VIGTIGE BEGREBER

MOBNING

- Regelmæssig, gentagen, systematisk eller over længere tid at udsætte andre for krænkende handlinger, de ikke kan forsvare sig effektivt imod.

SEKSUEL CHIKANE

- Krænkende handlinger af seksuel karakter og uønsket seksuel opmærksomhed.
- Fx berøringer, seksuelle handlinger, sjofle vittigheder/kommentarer, opfordringer til seksuelt samkvem.

SEXISME

- Samlende udtryk for diskrimination på baggrund af køn > mere end seksuel chikane.
- Enhver adfærd, hvor nogen afbilleder eller med handlinger og ord udtrykker, at en person eller gruppe har mindre værdi på grund af deres køn.

TRE VIGTIGE BEGREBER

- Find **3-5 eksempler** på **seksuel chikane** på en arbejdsplads.
- Find **3-5 eksempler** på **mobning** på en arbejdsplads.
- Find **3-5 eksempler** på **sexisme** på en arbejdsplads.

SEXISME-PYRAMIDEN

- Sexisme **påvirker** os på **forskellige planer**.
- Adfærd og holdninger, der accepteres og **normaliseres på de nederste trin**, er med til at muliggøre, forstærke og undskylde adfærd på højere trin.
- Fx kan 'uskyldige' jokes om, at kvinder ikke kan køre bil og mænd ikke multitaske, retfærdiggøre, at andre og voldsommere former for sexisme bliver okay.
- Isoleret er en sexistisk handling måske ikke slem, men når den **gentages** i mange sammenhænge, **bliver sexisme systemisk**.

Kilde: Everydaysexismproject.dk

SEXISME- PYRAMIDEN

KRÆNKELSER: øverste trin

- Fysisk/psykisk vold
- Voldtægt og seksualiserede overgreb

UMYNDIGGØRELSE: trin tre

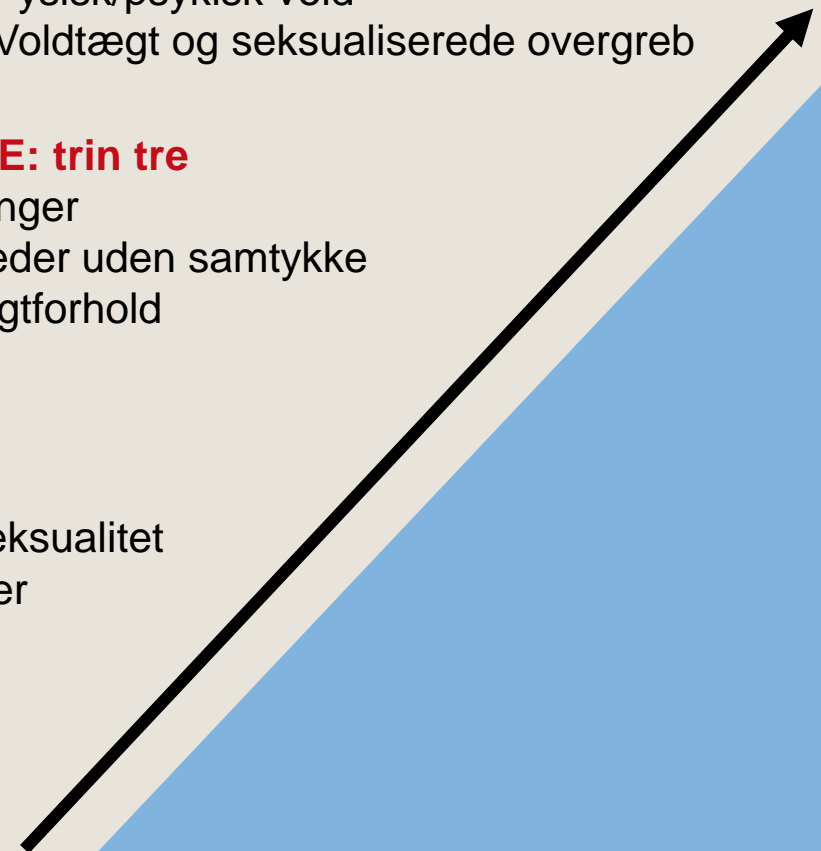
- Uønskede berøringer
- Tage og dele billeder uden samtykke
- Udnytte ulige magtforhold

NEDGØRELSE: trin to

- Sende uopfordrede seksuelle billeder
- Fysiske og digitale trusler og stalking
- Uønskede kommentarer om udseende, køn, seksualitet
- Seksualiseret chikane fx af kollega, chef, kunder

HVERDAGS-SEXISME: nederste trin

- Nedgørende og kønsstereotyp sprog, jokes og behandling
- Bagatellisere og fralægge sig ansvar 'Sådan er det bare!'
- Fagligt marginalisere/udstøde nogen
- Regulere adfærd pga. køn 'Det skal du gøre/ikke gøre'
- Manglende repræsentation = få som en selv

FORBUDT IFØLGE LOVEN

Arbejds miljølov

I henhold til arbejdsmiljølovgivningen gælder det, at det i forbindelse med arbejdets udførelse skal sikres, at **arbejdet ikke medfører risiko for fysisk eller psykisk helbredsforringelse** som følge af krænkende handlinger, herunder mobning og seksuel chikane.

Ligebehandlingsloven om forbud mod forskelsbehandling mellem køn

§1, stk. 5 og 6:

Der foreligger chikane/seksuel chikane, når der udvises **enhver form for uønsket** verbal, ikke-verbal eller fysisk adfærd i relation til en persons **køn**/med **seksuelle undertoner** med det formål eller den **virkning** at krænke en persons værdighed, navnlig ved at skabe et truende, fjendtligt, nedværdigende, ydmygende eller ubehageligt klima.

NORMER – definition

- Uskrevne og skrevne **regler og forventninger**.
- **Retningslinjer for accepteret opførelse** > eksisterer i alle sociale sammenhænge.
- Formål at opretholde og bevare et fællesskab.
- Tages for givet, virker selvfølgeligt, indlysende og naturligt.
- Udtrykkes gennem sprog, forventninger, handlinger og reaktioner.
- **Blinde vinkler:** normer er usynlige og svære at spotte, indtil de bliver overtrådt.
- Giver fordele og privilegier til dem, der passer ind i normen.
- Normer er ikke statiske og naturgivne > **forandrer sig over tid**.

NORMER refleksion

- Find **eksempler** på formelle og uformelle normer i din hverdag.
- Nævn tre dominerende normer i samfundet i dag > fx hilseformer.

NORMER – øvelse

- **Google ord** som fx 'sømand' eller andre relevante ord.
- Snak om, **hvilke forestillinger billederne skaber** om, hvad der er 'rigtigt' og 'forkert'.
- Snak om, i hvor høj grad I selv kan **identificere jer** med billederne.

NORMER – sanktioner

Når nogen bryder normerne og 'den forventede opførsel', risikerer de at blive mødt med:

- Latterliggørelse
- Social isolation
- Diskrimination
- Krænkende ytringer
- Sexisme

SPILLEREGLER

Tavshedspligt

- Fortæl ikke andre om det, du hører i undervisningen.

Lyt og spørg

- Lad andre tale uden at afbryde. Spørg nysgerrigt fx "Hvad mener du med x" eller "Kan du give et eksempel?"

Respekter hinanden

- Husk vi ser forskelligt på tingene. Den ene har ikke nødvendigvis mere ret end den anden.

Alle får ordet

- Sørg for, at alle får taletid i diskussioner og gruppearbejde.

Sæt egne grænser

- Frivilligt om du vil dele egne erfaringer. Genfortæl evt. ved at tale i 3. person.

CASES – øvelser

Casene er baseret på historier fra **virkeligheden**. Men disse situationer finder selvfølgelig **ikke altid** sted.

- Læs casen højt.
- Diskuter spørgsmålene.
- Del evt. egne erfaringer.
- Vi samler op i fællesskab bagefter.

